

організація післядипломної підготовки менеджерів освіти з управлінських технологій; підвищення кваліфікації фахівців з менеджменту освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Выготский Л. С. Вопросы теории и истории психологии : собр. соч. / Л. С. Выготский. – М. : Педагогика, 1972.
2. Маслов В. І. Наукові засади визначення змісту підвищення кваліфікації та підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів / В. І. Маслов // Післядипломна освіта в Україні. – 2002. – С. 63–66.
3. Маслов В. І. Теория и методика организации непрерывного повышения квалификации руководителей школ : учеб. пособие / Валентин Иванович Маслов. – К. : МНО УССР, 1990. – 259 с.
4. Маслов В. Наукові засади оптимального керівництва навчальними закладами / Валентин Маслов, Віктор Олійник // Наукові записки Кіровоград. держ. пед. ун-ту ім. Володимира Винниченка. – 2001. – Вип. 32, Ч. 1. – С. 59–60.
5. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи : [монографія] / Л. І. Даниленко. – 2-е вид. – К. : Логос, 2002. – 140 с.
6. Життєва компетенція особистості : науково-метод. посіб. / за ред. Л. В. Сохань, І. Г. Єрмакова, Г. М. Несен. – К. : Богдана, 2003. – 520 с.
7. Крижко В. В. Аксиологічний потенціал державного управління освітою: навч. посіб. / В. В. Крижко, І. О. Мамаєва. – К. : Освіта України, 2005. – 224 с.
8. Шерега Ф. Э. Социология образования : прикладной аспект / Ф. Э. Шерега, В. Г. Харчева, В. В. Сериков. – М., 1977. – 324 с.
9. Маслов В. І. Теоретична модель професійної компетентності керівника школи та її складові / В. І. Маслов // Підготовка керівника середнього закладу освіти : навч. посіб. для викл. ін-тів післядипломної освіти / за ред. Л. І. Даниленко. – К. : Міленіум, 2004. – С. 61–77.
10. Освітньо-професійна програма підготовки магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.000009 „Управління навчальним закладом”. Кваліфікації 12 „ Керівник підприємства, установи та організації (у сфері освіти та виробничого навчання) : ГСВОУ – __ – 06. – [Чинний від 2006-02-21]. – К. : МОН України, 2006. – 60 с. – (Галузевий стандарт вищої освіти України).
11. Про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) : лист М-ва освіти і науки України від 25.04.2001 р. № 1/9-168 / упор В. Г. Небабін // Законодавчі та нормативні акти про освіту в Україні. – К., 2001. – Т. 13. – С. 660–666.

Анотація

В.Е.Берека

Формирование профессиональной компетентности будущего менеджера образования

В статье автор рассматривает модернизацию профессиональной компетентности будущего менеджера в сфере образования при помощи изучения управленческих академических предметов, в том числе профессиональных программ, используя педагогические технологии, выбирая индивидуальные задания и принимая во внимание критерии управленческой компетентности.

Ключевые слова: менеджер образования, модернизация профессиональной подготовки, управление, педагогические технологии, управленческая компетентность.

Summary

V. Ye. Bereka

Forming of professional competence of the future manager of education

The author of the article examines modernization of professional competence of the future manager of education through the study of managerial academic subjects, including professional programmes, using pedagogical technologies, choosing selfdirected tasks, taking into consideration the criteria of managerial competence.

Key words: educational manager, modernisation of professional preparation, management, pedagogical technologies, managerial competence.

Дата надходження статті

„10” вересня 2008 р.

УДК 398.8:37.017

К.М.БІНИЦЬКА,
методист
(м.Хмельницький)

Гуманістичне виховання на уроках музики засобами народної педагогіки та фольклору

У статті розглядаються проблема формування гуманістично розвиненої особистості засобами українського народного фольклору, народної педагогіки. Гуманізація виховання стала потребою сьогодення. Гуманістичне виховання починається із засвоєння дітьми духовних надбань рідного народу

Ключові слова: гуманізація виховання, система виховання, народна педагогіка, музичний фольклор.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Відродження духовної культури українського народу, розбудова національної освіти в умовах незалежної України неможливе без опори на гуманну педагогіку, народну педагогіку та фольклор. Національне відродження, демократизація суспільства, розширення економічної самостійності України зумовили необхідність докорінної зміни підходів до механізму формування національної свідомості особистості на основі максимальної реалізації її

потенційних можливостей. У цих умовах система освіти повинна не лише подолати свою внутрішню кризу, а й оновлюючись, забезпечити якісно новий рівень загальноосвітньої, професійної, наукової підготовки громадян, розвиток кожної людини як особистості і найвищої цінності суспільства [8].

Надзвичайно складні випробування випали на долю людської цивілізації на межі ХХ-ХХІ ст.: соціально-економічні катаклізми, міжнаціональні та релігійні конфлікти, знецінення моральних орієнтирів і цінностей, духовна деградація, зростання злочинності.

Розбудова в Україні державності, національне її відродження вимагають нових підходів і ідей, продуктивних методів і форм виховання. Сенс нової системи виховання у її гуманізація, яка разом з іншими аспектами передбачає виявлення і удосконалення усіх сутнісних сил людини, коли індивід є творцем самого себе і своїх обставин. Гуманізація, яка виходить із визнання кожної особистості вищою соціальною цінністю і передбачає створення сприятливих умов для становлення громадянина з високими моральними, інтелектуальними і фізичними якостями, посилення уваги до вивчення індивідуальних особливостей учнів і формування їхніх нахилів і здібностей, природовідповідність у вихованні.

Гуманізація виховання неможлива без урахування тих глобальних процесів і їх впливів, що відбуваються у світі, на підростаюче покоління, без посилення у ньому таких аспектів, як виховання в душі миру і взаєморозуміння, надання пріоритету загальнолюдським цінностям, визнання самоцінності особистості кожної дитини, підвищення ролі гуманітарних знань й освіти. Виключного значення за умов національного відродження України, становлення національної самосвідомості та національної гідності її громадян набуває залучення учнів до культурних цінностей своєї Вітчизни, народу, відродження та примноження українських національних традицій, обрядів і звичаїв. Без них гуманізація виховання не буде всебічною та всеосяжною.

Сьогодні і вчені, і вчителі-новатори шкільної практики ведуть інтенсивний пошук нової виховної парадигми, олюдненої системи виховання. На перший план висувуються гуманістичні ідеї й орієнтири, що ґрунтуються на повазі до особистості дитини, на піклуванні про її розвиток. Такий підхід передбачає визнання педагогом унікальною особистістю кожного свого учня, його прав, ставлення до нього як до суб'єкта власного розвитку, опору у вихованні на усю сукупність знань про людину [1, 40].

Гуманізація шкільного життя означає, що у центрі виховної системи стоїть дитина, її своєрідність і неповторність. Оскільки розвиток дитини є умовою і результатом виховного процесу, усі дії педагогів необхідно зв'язати з головним показником: якою мірою вони сприяють розвитку індивідуальності, культивування особистості. Необхідною передумовою гуманізації виховання є створення сприятливих умов для самореалізації школярів, всебічного розвитку їх сутнісних сил, інтересів і обдарувань. *Гуманізація*, яка виходить із визнання кожної особистості вищою соціальною цінністю і передбачає створення сприятливих умов для становлення громадянина з високими моральними, інтелектуальними і фізичними якостями, посилення уваги до вивчення індивідуальних особливостей учнів і формування їхніх нахилів і здібностей, природовідповідність у вихованні [2, 223].

Гуманістична сутність виховання визначається упровадженням таких принципів гуманізму, як вимога віри в людину, можливості морального зростання, взаємозв'язку громадської й індивідуальної турботи, що виражається в безкорисливій турботі особистості про благо іншого, зростання особистих інтересів до рівня загальнолюдських. Надання пріоритету таким цінностям дозволяє людині пережити глибоке внутрішнє задоволення від усвідомлення моральної цінності своєї поведінки [1, 40].

Ефективним засобом створення нової системи виховання, особливо на уроках музики є використання народної педагогіки, фольклору основу якої покладено реалізацію педагогічних завдань, суспільно-історичного досвіду нашого народу для виховання нового духовно-багатого покоління українців.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... На сьогодні проблемі гуманізації виховання присвячено досить багато робіт в галузі педагогіки. Питаннями гуманізації виховання займалися такі науковці: Ш.Амонашвілі, І.П.Ящук, В.А.Киричок, О.В.Столяренко, І.Г.Єрмаков та ін. Питанням народного виховання та використання фольклору займалися О.О.Павленко, С.О.Нікітіна, І.М.Мельникова та ін.

Формулювання цілей статті... В даній статті буде здійснений аналіз проблеми гуманізації виховання на уроках музики засобами народної педагогіки та фольклору.

Виклад основного матеріалу... Сучасний період розвитку суспільства в незалежній Україні відкриває широкі можливості для оновлення змісту освіти на основі народності школи, що дає змогу формувати духовно багате покоління.

Виховання починається із засвоєння дітьми духовних надбань рідного народу. Без оволодіння культурою свого народу, пізнання його самобутнього національного обличчя, практичного продовження культурно-історичних традицій, звичаїв, обрядів не можна й говорити про успіх перебудови навчально-виховного процесу.

Виходячи з таких позицій, ми вважаємо, що органічно вплітаючи елементи народознавства та народної педагогіки у виховну роботу з дітьми та підлітками на уроках музики, вчителі мають

можливість не тільки ознайомити їх з особливостями ментальності українського народу, а й сформувані на основі цього по-справжньому гуманних і справедливих громадян.

Виховання дітей здійснюється відповідно до об'єктивної закономірності – успадкування підростаючою зміною – завдяки народним традиціям – набутого попередніми поколіннями суспільно-історичного досвіду – такого, як звичаї, обряди, ритуали, реліквії, атрибути, моральні та народно-правові форми людської діяльності, що відображають усі без винятку сфери життя: переконання, погляди, знання, норми поведінки. Вони охоплюють різні засоби впливу на дітей, починаючи колісковими, побутовими, жартівливими піснями і закінчуючи думами, героїко-історичними піснями, в яких знаходять свій вияв педагогіка східних слов'ян [7, 85].

Одне із основних завдань музичної педагогіки полягає в тому, щоб переживання учнів, які виникають в ході опанування музичного досвіду, що історично склався, відповідали сучасним вимогам національного виховання та були зорієнтовані на загальнолюдські цінності: „Уроки музики мають забезпечити формування духовної культури особистості в тісному зв'язку з культурою її народу. Вони повинні готувати дітей до життя та творчості в умовах певних традицій, що склалися історично” [5, 72].

Ефективним засобом гуманістичного виховання на уроках музики є використання народного фольклору. Виховання дітей засобами усної народної творчості – один із компонентів музичної педагогіки. Засвоєння фольклору (родинно-побутових пісень, ліричних, календарно-обрядових пісень, жартівливих пісень, дум, тощо), в тому числі і дитячого (коліскових пісень, різних забавлянок, закличок, лічилок, скоромовок, ігор т.д.), сприяє прилученню до народних традицій, пізнанню джерел мудрості й благородства наших предків, вихованню любові до рідної землі і людей, що живуть на ній [7, 86].

Ознайомлення з українським фольклором, в якому відбиті духовні скарби народу, його історія, відчуття рідної землі, України, синівської любові до неї, прагнення до волі тощо. Народні пісні, стверджує М.П. Драгоманов, „зосталися єдиними українськими літописами XVIII-XIX ст. і майже показником того, що український народ не загинув”. Пісня для українця, як рідна мова, історія, на думку вченого, завжди була й є важливим чинником виховання [4, 13].

Сутність гуманістичного виховання засобами фольклору становить функціонування соціально педагогічної системи, структур які включають в себе ряд компонентів, зокрема таких, як соціальні умови життєдіяльності учнів; джерела гуманістичного виховання учнів національної школи; рушійні сили морального розвитку вихованців; і робота вихователів усіх рангів, тобто педагогічне забезпечення морального впливу фольклору на особистість підлітка; сам учень підліткового віку як об'єкт виховного впливу через фольклор з метою морального вдосконалення.

Висока результативність застосування фольклорних засобів для виховання учнів в навчальній діяльності істотною мірою детермінується створенням і неухильною реалізацією комплексу педагогічних умов – таких, як включення в процес виховання учнів фольклорних засобів (пісень, дум, легенд, казок, прислів'їв і т.д.); цілеспрямоване стимулювання впливу морального потенціалу фольклору на свідомість, почуття, волю та поведінку вихованців; розширення діапазону організаційних форм морального виховання підлітків засобами фольклору та раціональне поєднання їх в конкретну ситуативну обстановку в навчальній діяльності; систематичність і повсюдність педагогічного впливу фольклорного матеріалу на учнів підліткового віку, об'єднання у цій діяльності різних виховних сил; відповідність фольклорного матеріалу їхнім віковим й індивідуальним особливостям; планомірне, підвищення рівня професійної підготовленості вчителів музики до здійснення ефективного впливу на внутрішній світ та спосіб життя вихованців народною мудрістю [6, 74].

Новий час вимагає нових підходів до музичного навчання, модернізації традиційних методичних механізмів і сміливого впровадження в практику нетрадиційних методів навчання, які забезпечують за відповідних умов добрі результати. Насамперед це стосується змістовного аспекту уроків музики. Адже діти тонко відчувають, ніби бачать красу в музиці, проте далеко не завжди правильно пізнають і розуміють її. Причиною цього є дефіцит у них музично-художньої освіти. Використання української народної пісенної культури в навчально-виховному процесі є важливим засобом формування національної самосвідомості учнів, проявом якої є ціннісні орієнтації, які визначають ставлення особистості до матеріальних і духовних цінностей українського народу.

Висновки... Мистецтво педагогічного управління процесом гуманістичного виховання засобами фольклору на уроках музики полягає в професійному аналізі конкретних ситуацій; у відборі та методичній адаптації відповідного соціальним запитам змісту фольклорних скарбів; у створенні максимуму умов, які допомагають підліткам оволодівати багатоміною духовною спадщиною предків; у наполегливому стимулюванні у вихованців потреби і ціннісно-світоглядному самовдосконаленні шляхом освоєння духотворної народної мудрості, в послідовному оперативному коригуванні ходу формування у вихованців благородних моральних якостей її відповідності їхнього смислу лінії поведінки в суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бабич В. Т. Психопедагогіка як передумова гуманізації виховання учнів / В. Т. Бабич, В. О. Білоусова // Нові технології виховання : зб. наук. статей / відп. ред. С. В. Кириленко. – К. : ІСДО, 1995. – С. 40-45.

2. Максимюк С. П. Педагогіка: навч. посіб. / С. П. Максимюк. – К. : Кондор, 2005. – 667 с.
3. Нікітіна С. О. Шляхи та засоби формування національних та загальнолюдських цінностей в учнів професійно-технічних училищ / С. О. Нікітіна // Нові технології виховання : зб. наук. статей / відп. ред. С. В. Кириленко. – К. : ІСДО, 1995. – С.67-73.
4. Осипець Р. О. Формування національної самосвідомості майбутніх учителів засобами української народнописенної культури : [монографія] / Р. О. Осипець. – К. : Магістр-S, 1999. – 207 с.
5. Проект програм з музики середньої загальноосвітньої школи та позакласна робота з музики: 1-4 класи. – К. : Освіта, 1991. – С.72.
6. Снісар З. І. Моральне виховання підлітків у позаурочній діяльності засобами фольклору / З. І. Снісар // Нові технології виховання : зб. наук. статей / відп. ред. С. В. Кириленко. – К. : ІСДО, 1995. – С.73-85.
7. Столяренко О. В. Виховання гуманності у підлітків в позакласній роботі з народознавства / О. В. Столяренко // Нові технології виховання : зб. наук. статей / відп. ред. С. В. Кириленко. – К. : ІСДО, 1995. – С.85-91.
8. Указ Президента України „Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні” від 09.10.2001 р. №941/2001.

Анотація
К.Н.Биницька

Гуманистическое воспитание на уроках музыки средствами народной педагогики и фольклора

В статье рассматриваются проблема формирования гуманистически развитой личности средствами украинского народного фольклора, народной педагогики. Гуманизация воспитания стала потребностью настоящего. Гуманистическое воспитание начинается из усвоения детьми духовного достояния родного народа.

Ключевые слова: гуманизация воспитания, система воспитания, народная педагогика, музыкальный фольклор.

Summary
K.M.Binyts'ka

Humanism education on lessons of music by facilities of folk pedagogics and folk-lore

The problem of forming of humanistically developed personality by means of Ukrainian folklore, folk pedagogics is examined in the article. Humanization of education has become the necessity of the present time. Humanistic education begins with mastering of children of spiritual properties of native nation.

Keywords: humanization of education, system of education, folk pedagogics, musical folklore.

Дата надходження статті

„21” жовтня 2008 р.

УДК 37.015.6:330.34

О.П.БІНИЦЬКА,
кандидат економічних наук, доцент
(м.Хмельницький)

Проблема формування економічних знань населення в умовах ринкової економіки

У статті розглядається проблема формування економічних знань населення України в умовах ринкової економіки. Економічна освіта стала потребою сьогодення. Вона покликана сформулювати у громадян України економічні знання, економічну культуру, діловитість, підприємливість, навчити аналізувати економічну ситуацію і приймати обґрунтовані рішення.

Ключові слова: ринкова економіка, економічна освіта, економічні знання, економіка, економічне виховання.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Здобувши державну незалежність, Україна розв'язує надзвичайно важливе завдання – створення економіки, спроможної забезпечити гідне життя народу. З цією метою Україна здійснює перехід до ринкової економіки.

Ринкова економіка передбачає, що кожна людина, дбаючи про свій добробут, про добробут своєї родини, щоденно протягом усього життя робить економічний вибір, приймає економічні рішення і відповідає за їх наслідки, покладаючись, головним чином, на власні зусилля і власний хист. Саме тому для громадян України економічні знання стають нагальною потребою, а економіка перетворюється на одну з найпопулярніших наук.

Економічні знання потрібні всім: і тим, хто має власну справу, і тим, хто наймається на роботу, і тим, хто продає, і тим, хто купує. Вони стають необхідними у родинних стосунках і взаєминах між людьми.

Поняття економіка відповідно до Великого тлумачного словника сучасної української мови – це сукупність суспільно-виробничих відносин, господарче життя, стан господарства (країни, району і т. ін.) [1, 256].